

İŞÇİNİN SESİ ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden

önce *İşçinin Sesi* gelecek!

Yıl: 13, Sayı: 344, 23 Aralık 1987

Tek büyük işçi sınıfı!

Tek silah illegal parti!

Tek yol devrim!

YAĞCI'LARIN DÖNÜŞÜ: SİYASAL VERİLER

I

Yıldız Çalışma Gurubu

Bazı veriler tek tek bilirse de, biraraya getirilip derlendiği zaman, çok daha anlamlı bir vurgu kazanabiliyor. Bu anlayışla, Yağcı'ların dönüşü konusunda, ağırlığıyla basında çıkmış haber, yorum, demeç ve röportajlardan bir derleme yaptık. Bunun ilk bölümünü bu sayımızda yayınlıyoruz.

ULUSLARARASI ÇERÇEVE

Genel çerçeve:

Sovyetler Birliği'nde, SBKP yönetimi, bir süredir sözünü ettiği reformların projesini tamamladı, bu yıl uygulanma aşamasına geçti. Bu reformlar arasında, özel aile işletmeciliğine izin ve destek, menejerlere yetki, işçilerin ücret düzeyleri arasındaki farkın artırılması, hisse senedi borsası açılması var.

Sovyetler Birliği, dış siyasette de bu

yıl bir dönemeç geçirdi. Yıllardır silahsızlanma görüşmelerinde ısrarla savunduğu bazı konuları, ilkbahar aylarından başlayarak, ard arda ve hızla bıraktı, emperyalizmle "uluslararası anlaşma" yaptı. (Bu sayımızdaki dış haberler sayfalarına bakınız.)

Bu çerçevede, dünyanın bazı sıcak noktalarında da, ilkbahar aylarından bu yana yoğun bir "ulusal anlaşma" furyası yürüyor.

Orta Amerika'da Nikaragua devrimi Kontra'larla, çeşitli sol hareketler burjuva yönetimlerle "ulusal anlaşma"ya zorlanıyor. Afganistan'da, "u-

lusal anlaşma" adı altında, "ulusal"dan da geri, devrimin devirdiği kralla "anlaşma" sağlanmaya çalışılıyor. Kamboçya'da benzer girişimler var. Güney Afrika'nın ortamı açık adını kullanmaya elvermediği için, "ulusal anlaşma" orada şimdilik, "devrim" adına "görüşmeler" yapmaya aşırı bir merak biçiminde yansıyor.

Ne "raslantı"dır ki, yine bu yılın bir bahar ayında, Türkiye basınında, "TKP'den ulusal anlaşma önerisi" başlığı altında, Yağcı'nın bir röportajı yayınlanıyor. Burada Yağcı şöyle diyor:

"Türkiye'nin en önemli sorunu demokrasidir. Bunun sağlanması için sağ, sol güçler diye ayırım yapmıyoruz. Tüm güçler arasında diyalog sağlanmalıdır. Diyalogsuzluk ve karşılıklı birbirini anlamama, *ülke düşmanlarına* (işçi sınıfını, komünistleri, Kürt halkını mı kastediyor acaba? -İ.S.) kışkırtma şansı verir. İlla ki TKP'nin de bu masaya oturması da şart değil, demokrasi bugünden nasıl korunur diye oturup anlaşma sağlanmalıdır." (Milliyet, 16 Mayıs 1987)(abç)

Böylece Türkiye'de de "ulusal anlaşma"nın yolları döşenmeye baş-

lıyor. Ancak somut biçimi sonbaharda beliriyor.

Özel çerçeve:

Yağcı'ların döneceklerine ilişkin ilk haberler, 27 Ekim'de çıktı. Öyle görünüyor ki, dönüş kararı bu tarihten kısa süre önce alındı. Çünkü:

1. *Atılım*'ın 1 Ekim tarihli sayısında yayınlanan Sol Birlik bildirisinde, hâlâ "faşist rejim"den, "diktatörlük"ten söz ediliyor. Kısa süre içinde döneceklerini bilselerdi, bu konuda "önlem" alırlardı.

2. *Türkiye Postası*'nın 9 Ekim tarihli sayısında Behice Boran şöyle diyor:

"İki illegal partinin birleşmesiyle ortaya çıkan parti de illegal olacaktır, gizli olacaktır..."

"Ama gizlilik bizim amacımız değildir. Hiçbir zaman komünist partisindekilerin amacı gizli kalmak değildir. Gizlilik onlara zorla dayatılmıştır. TKP de öyle olmuştur, Birleşik Komünist Partisi de başlangıçta öyle olacaktır."

TBKP'nin legal kurulacağı, Ekim başında henüz bilinmiyor.

3. Yağcı, 19 Ekim tarihli *Akis*'te yayınlanan röportajında şöyle diyor:

"Komünist partisi üzerindeki yasaklar kalkmalıdır. Bütün bunlar artık ertelenemez. Konular artık masanın üzerindedir, gündemdedir ve çözüm bekliyor. Özal bu sorunlara, demagojik şekilde, bazı çözümler öneriyor. İşin özüne inmiyor. Genel af için imza

toplayan gençler tutuklanıyor. Özal belki de, diyecek ki yarın: 'Yurtdışındaki politik göçmenler dönsün.' Bunu Adnan Kahveci söyledi. Bir bakıma bu bir pişmanlık davetidir. Temel mesele şu: Komünistler bir suç işlemediler. TKP'nin davaları da, diğerleri de bunu gösteriyor."

Burada dönüş, bazı yasa değişiklikleriyle bağlı olarak konuyor ve bunlarsız dönüş çağrılarına karşı çıkılıyor. Oysa bundan çok kısa bir süre sonra, "demagojik çözüm" ve "pişmanlık daveti" kabul ediliyor.

Açıktır ki Ekim ayı içinde, genel çerçeveye ek olarak, yeni birşeyler daha olmuştur. Neler olmuştur?

- Yıllardır Türkiye'nin Moskova Büyükelçiliği'nde kalan Süleymanoğlu Türkiye'ye iade edilmiştir.

- ABD Dışişleri Bakanı Shultz Moskova'ya gitmiştir.

- Behice Boran için meclis önünde resmi tören yapılmıştır. SBKP'nin gönderdiği çelenk bu törene sokulmamıştır. Ama İstanbul'daki cenazede SBKP çelengi vardı.

- Behice Boran'ın cenazesini Türkiye'ye, biri FİDEF başkanı, iki kişi getirmiş ve bu kişiler, sorunsuz olarak yeniden yurtdışına çıkmışlardır.

- Gazetelerde "Sovyetlerle flört havası" vb. başlıklı yazılar çıkmıştır. (*Hürriyet*, 27 Ekim, *Milliyet*, 29 Ekim)

Bunlarla bağlı olarak, Kasım başında da şunlar olmuştur:

- Özal ANAP adına SBKP'ye Ekim Devrimi kutlaması(!) gönderdi.

- Özal Ekim Devrimi'nin yıldönümünde Sovyet Büyükelçiliği'nde yapılan kutlamaya(!) bizzat katıldı.

- Sovyet Dışişleri Bakan Yardımcısı'yla, T.C.'nin Moskova Büyükelçisi arasında, Moskova'da bir görüşme oldu.

- TRT, "Amerika, Amerika" adlı anti-Sovyet bir filmi göstermekten vazgeçti.

- "TKP'nin(?) Sesi" Radyosu kapatıldı.

Açıktır ki, Yağcı'ların dönüşüyle, Sovyet-ABD-Türkiye ilişkileri arasında bir bağ vardır.

"Sovyetlerle flört" başlığıyla 14 Kasım tarihli *Hürriyet*'teki şu yazı, bu özel çerçevenin bazı yanlarını oldukça açık yansıtır:

"Özal'ın Ankara'daki 'Ekim Devrimi' törenlerine katılması, Gorbacov'a mesaj göndermesi, TRT'nin Sovyet aleyhtarı unsurlar içeren 'Amerika Amerika' filmi yayınından çekmesi ve Türkiye'nin yeni nükleer yükümlülük altına girmek istemediğinin açıklanması, dikkati çeken gelişmeler oldu.

"Sovyetler yönünden ilk önemli adım, Mustafa Süleymanoğlu'nun serbest bırakılması olarak gösteriliyor. Bunu, Dışişleri Bakanı 1. Yardımcısı Varontsov'un, Büyükelçimiz Cankardeş ile görüşmesinde Kıbrıs sorunundan hiç söz etmemesi ve TKP Genel Sekreteri Kutlu ile TİP Genel Sekreteri Sargın'ın dönüş kararlarına ılımlı yaklaşılması izledi.

"(...)

"Geçen hafta iki başkenti uğraştıran bir konu ise Türkiye'ye döneceklerini açıklayan Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın Moskova'da bir basın toplantısı düzenlemeleriydi. Bu basın toplantısı, Türk yetkililer tarafından 'soğuk' karşılanmakla birlikte, 'resmi bir tepki' gösterilmedi. Buna karşılık, Sovyetler Birliği de bu basın toplantısına, büyük bir görünüm vermemeye özen gösterdi. Moskova'daki basın merkezinde düzenlenen toplantı, önemli basın toplantılarının yapıldığı salonda değil, gazetecilerin çalışmasına ayrılan küçük bir salonda yapıldı. Ayrıca, kutlamalar sırasında hiçbir önemli Sovyet yetkilisinin, Kutlu ve Sargın'la görüşmemesi de bu niyetin ifadesi olarak değerlendirildi."

Çerçeve sonucu:

Yürükoğlu yoldaşımız, 18 Kasım tarihli *Hürriyet*'te çarpıtılmış olarak yayınlanan röportajda şöyle demişti:

"Ortada bir pazarlık olduğu, su götürmez bir gerçektir. Üstelik, bu pazarlıkta taraf, 'resimler' değil, asıl olarak, Sovyetler Birliği yönetimidir.

"Bir süre önce *Radio Free Europe* (*Hür Avrupa Radyosu*) adlı anti-komünist radyo istasyonunun Sovyetler'de daha iyi dinlenebilmesi için Türkiye'ye özel anten dikilmesi sözkonusu edilmişti. Sanırım, Amerikalı astronom (James Irwin) Ağrı Dağı'nda Nuh'un gemisine merak sarması da bununla bağlantılıydı. Geçenlerde bu astronot, Ağrı Dağı yakınlarından geri döndü. Öyle anlaşılıyor ki, büyük olasılıkla, anten işinden de vazgeçildi. Bu vazgeçme, neyin karşılığıydı?

"Gazeteler, sosyalist bir ülkeden yayın yapan radyo istasyonunun (*Bizim Radyo*) kapatılacağını duyurdular. Bu, Sovyetler'in Türkiye'deki demokratikleşmeye verdiği destekmiş. Sovyet yönetiminin bunu destek olarak

nitelemesi, demokrasiden 'burjuvaziye uzlaşma'yı anlamasındandır. Uzlaşmayı bozacak birşeyi kaldırmak, bu mantıkla, demokrasiye destek sayılıyor.

"Türkiye Sovyetler Birliği ilişkilerinde daha başka 'adımlar' da atılmıştır. Sovyetler'den ihaleler koparılmış, doğal gaz alınmıştır. Bu gibi anlaşmalar için, Sovyetler Birliği'nin devrimlerden vazgeçmesi hiç de gerekmezdi, ama onların bakışı o kadar bulanmıştır ki, artık bütün görüşmeleri, anlaşmaları bu çerçevede yürüyor. Resmilerin 'dönüş' tantanası da aynı çerçevede bir pazarlıktır..."

PAZARLIK OLDUĞU AYYUKA ÇIKTI

Yağcı'ların dönüşünün bir pazarlık sonucu olduğu ayyuka çıkmıştır. Bu konuda burjuva muhalefetin ve basının, bazı sol örgüt ve kişilerin, devlet ve hükümet çevrelerinin yazıp söylediklerinden bir derlemeyi yalnızca tarihe göre tasnifli olarak ve Yağcı'nın da bir demecini içine katarak aşağıda veriyoruz:

"Özal, Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi yöneticilerinin problemleri yoksa gelmelerinde bir mahsur bulunmadığını bildirerek, 'ancak, mevcut yasalara göre Türkiye'de komünist parti kurulması mümkün değildir' dedi." (*Günaydın*, 29 Ekim 1987)

"Turgut Bey'in oy hesabıyla solla yürüttüğü flört, Türkiye Komünist Partisi'nin örgütlenme özgürlüğü talep etmesiyle ciddiye binince işler karıştı. Turgut Bey, Genel Kurmay Başkanı'nı Milli Savunma Bakanlığı'na bağlama propagandasını tepkiler üzerine hemen yalanladığı gibi, dün de TKP'ye özgürlük verilemeyeceğini söyleyiverdi:

"(...)

"Turgut Bey'e göre Türkiye'ye gelmek isteyen gelirdi, haklarında önemli dava yoksa, ufak tefek pürüzler de belki halledilirdi, ama daha ilerisi mümkün değildi." (T. Erel, *Milliyet*, 29 Ekim 1987)

"Vatandaşlıktan çıkarılmış olmasına rağmen, TİP Başkanı Behice Boran'ın cenazesinin Türkiye'ye getirilmesine ve resmi tören yapılmasına izin verilmesinden sonra TKP ve TİP yöneticilerinin birleşik komünist partisi kurmak amacıyla Türkiye'ye gelmeleri konusunda da yumuşak bir politika takip ediliyor." (*Tercüman*, 30 Ekim 1987)

Türkiye, Avrupa Topluluğu'na girmek üzere. Bizler de seçimle gelip, seçimle gitmek ilkesini benimsediğimize göre artık bir sorun kalmaz diye düşünüp, Özal hükümetiyle bir uzlaşma yolu arıyorlar.

"Bu açık uzlaşma girişimi ne sonuç verecek? Bunu hep birlikte izleyip, göreceğiz." (U.Mumcu, *Cumhuriyet*, 31 Ekim 1987)

"TKP'nin ileride resmen tanılabileceğini de sözlerine ekleyen Özal şöyle dedi: 'Son yıllarda edindiğimiz tecrübeler, Komünist partisinin oy oranının yüzde 3'ü geçmediğini göstermiştir. Legalleşme düşünülebilir. Ancak, ne zaman onu bilmem... 141., 142. ve 163. maddeleri seçimlerden sonra düşünebiliriz.'" (T.Özal, *Günaydın*, 2 Kasım 1987)

"Özal'ın Yunan Etnos gazetesine TKP'nin 'ileride' resmen de tanılabileceğini söylemesi kuşkuyla güçlendirdi:

"TKP ile Özal arasında ciddi bir

pazarlık var mı?' diye soruluyor.

"Belçika'da yaşayan sosyalist meslektaşımız Doğan Özgüden de bu ihtimale yer veriyor. Özgüden Turhan Aytul'a demecinin sonunda şöyle diyor:

"Mevcut yasaların kaldırılması ve bu yasalardan hapis yatanların serbest bırakılması asgari koşuldur. Yoksa özel anlaşmalarla TBKP'ye ayrıcalıklı bir legalite sağlanması olsa Özal iktidarının siyasi manevrası olabilir."

"Özgüden'in kullandığı özel anlaşma deyimi, özel görüşmeler ve uzlaşma çabaları demektir. Anlaşıldığına göre Anavatan'ın 'sol oyları toparlama görevlisi Adnan Kahveci' tarafından bazı görüşme ve pazarlıklar yürütülmüştür.

"Bu görüşmelerde bir ölçüde sonuç alındığı da anlaşılıyor. En azından 'isim meselesi'nde Anavatan bir ilerleme sağlamış görünüyor. TBKP saflarında, Türkiye'de kurulacak partinin isminin mutlaka 'komünist' olması konusunda kararlılık yarı yarıya zayıflamıştır.

"TKP Genel sekreteri Haydar Kutlu, eski görüşünü kararlı üslupla tekrarlarken TIP Genel sekreteri Nihat Sargin ilk yumuşama belirtisini açığa vurmuştur. Sargin, Koray Düzgören'e demecinde diyor ki:

"TBKP'nin legal olarak faaliyette bulunmasını başlatmak için hazırlık çalışmaları sürdürülecektir. Önemli olan isimde ısrar etmek değildir..." (T.Erel, *Milliyet*, 2 Kasım 1987)

"Türkiye Postası -Hükümetle bir anlaşmanın olup olmadığı da soruluyor?

"N.Yağcı - Bu sorular hükümetin başlangıçtaki tutumundan kaynaklandı. Önce, hükümet çevreleri gelecek ilgili vaatkar konuştular. Bizim kararımız bu ortama denk düştü. Ancak özellikle başbakan Özal'ın son konuşmaları, bir yetkili sıfatı ile konuşanların sözleriyle farklı bir tutum ortaya çıktı. Böylece görüldü ki, hükümetle bir anlaşma sözkonusu olmamıştır.

"Şunu söylemeliyim, hükümetle herhangi bir temastan kaçınmamız için hiçbir neden yoktur. Bizim attığımız adım politik bir adımdır. Bu nedenle ilgili taraflarla ilişkiden kaçınmak çocukça bir tutum olurdu." (*Türkiye Postası*, 6 Kasım 1987)

"...Almanya Türkiyeli İşçiler Federasyonu ATIF Başkanı Cafer Karaca, TBKP'lilerin dönüşünü 'oyun' şeklinde nitelendirerek, 'birleşmenin' önemli olmadığını ...ileri sürdü.

"...Devrimci İşçi' adlı örgüt sözcüsü İbrahim Sevimli, TBKP'lilerin girişimini 'oyun' olarak değerlendirdi... TBKP'nin 'taviz verdiğini' de söyleyerek, 'oyundur, gölgeli bir dönüştür' dedi.

"...Avrupa'da Dev-Genç' adlı örgüt de, TBKP'nin legalize olma çabalarının Özal hükümeti ile karşılıklı göz kırpmanın ürünü olduğunu ileri sürdü." (*Milliyet*, 14 Kasım 1987)

"*Milliyet* - Peki, madem hükümet, seçim öncesi gelmelerini istemiyordu, neden dönüş belgesini iki hafta daha geciktirmedi?

"Koray Düzgören - Onu ben de çözemedim. Dönüş belgesini bir hafta geciktirdiler. İki hafta geciktirebilirler, dönüşün seçim sonrası gerçekleşmesini sağlayabilirlerdi. Yapmadı bunu hükümet..." (*Melih Aşık, Milliyet*, 14 Kasım 1987)

"Hatta daha ileri gideyim, işin legalleştirilmesi için, yüksek düzeyde

bir mütabakat dahi sağlamış olabilirler.

"Çünkü... Evet çünkü... istedikleri 'seyahat belgesi' hiçbir engel çıkarılmadan kendilerine verilmiştir." (R.Tamer, *Tercüman*, 14 Kasım 1987)

"Bunlar kendilerini faşizme satmışlardır. Türkiye'deki devrimci harekete ihanet etmişlerdir. Kendilerine karşı mücadele etmek, aynı zamanda faşizme karşı savaşmak anlamına gelir. Bu hizmetkarlık yalnız Kutlu ve Sargin'la kalmayacak, yandaşları da kısa süre sonra konsolosluklarda geri dönmek için uzun kuyruklarda oluşturacaklardır. Bu nedenle tüm ilerici güçleri, Türkiye'deki devrimci harekete gölge düşüren ve ihanet edenleri lekelemeye çağırıyoruz." (PKK Avrupa Temsilciliği Bildirisi, 15 Kasım 1987)

"...Doğrusuna bakılırsa bu dönüş sol kanatta bile 'yeterince sıcak' bir 'hoşgeldin'le karşılanmadı. Hatta bu dönüştaki 'cesareti' alkışlayan ellerin sayısı bile göze batmayacak kadar azdır. Oysa bunu alkışlamayan eller arasında, Türkiye'nin ... tam bir demokratik ülke olmasını isteyenlerin sayısı hiç de az değildir." (*Hürriyet*, 16 Kasım 1987)

"Bugün teşrif buyurmaları beklenen iki komünist lider, Kutlu ile Sargin'ın gelişlerinde bir dümen dönüyor... ama ne? Orası karanlık." (Bekir Coşkun, *Günaydın*, 16 Kasım 1987)

"Anladığımızı göre Avrupa'dan gelen komünist liderlere elektrik tedavisi yapılmıyor. Hatta gazetede okuduğumuza göre sorguya çekilecekleri yer iyice temizlenmiş ve oturmaları için rahat banklar kurulmuş. İstedikleri yemeği emniyetin ikramı olarak ısmarlamaları için de düzen kurulmuş.

"Oldu olacak polis nezaretinde Pamukkale ve Göreme'ye de götürüp gezdireselerdi. Öyle ya turist dediğin döviz getirmez mi?" (T.Erel, *Milliyet*, 18 Kasım 1987)

"Evren, bu tür partilerin dışarıdan değil, Avrupa'daki benzerleri gibi kendi kendilerini idare edebilir duruma geldikleri zaman Türkiye'de de böyle partilerin kurulabileceğini söyledi. Evren, 'başka bir yerden direktif almayacak bir duruma gelirler, yani euro komünizm (Avrupa komünizmi) gibi, işte o zaman belki Türkiye'de bu partiler kurulur' diye konuştu." (*Tercüman*, 18 Kasım 1987)

"Dün Çankaya'daki haftalık olağan görüşmeden sonra gazeteçilere bir açıklama yapan Başbakan Özal, görüşmede Yağcı ve Sargin olayının ele alınıp alınmadığı sorusu üzerine sunları söyledi:

"Dikkat ederseniz, bu konuda görüşlerimiz birbirine paraleldir. Biz, bu işin bir provokasyon olduğu kanaatindeyiz. Avrupa'da bazı guruplar, Türkiye'nin Avrupa'yla biraraya gelmesini arzu etmiyorlar. Bunları da tam seçim zamanı öne sürdüler ki hadise çıkarılsın. Bu suretle, Türkiye'de şu yok, bu yok, lafları getirilsin. Türkiye'nin kanunlarını dışarıda kimse bilmiyor. Tamamıyla bir provokasyon işidir. Zamanı değildir. Bu kanunlarımız mevcut iken, onların legal faaliyet yapmaları mümkün değil. Bütün faaliyetleri illegaldir. Mahkeme ne karar verecekse öyle olacaktır." (*Cumhuriyet*, 20 Kasım 1987)

"Peki, ne umuluyordu, ne bekleniyordu?

"Anayasa, komünizme izin vermiyorsa, ceza kanununun 141. ve

142. maddeleri komünizm propagandasını ve örgütlenmeyi suç sayıyorsa, haklarında açılmış soruşturmaları varsa, her ikisi de yurtdışına kaçmışlarsa, Haydar Kutlu ile Nihat Sargin'a 'hoşgeldiniz' denilecek ve çiçeklerle mi karşılanacaklardı?

"Böyle birşeyi düşünmek hayal bile değildi..."

"(...)

"Eğer devlet devlet ise, bu böyle olacaktır..."

"Aksine bir davranış, devletin kendisini inkarı demektir.

"Gizli Türkiye Komünist Partisinin iki yöneticisinin seçimlere iki hafta kala Türkiye'ye gelişlerindeki sebep nedir?"

"(...)

"Bu olayın gerçek yanı ilerde mutlaka açıklanacaktır..."

"Uzun süre gizli kalan, adlarını, sanlarını açıklamakta bile sakınca görenler birdenbire ortaya çıkıyorlar, basın toplantıları düzenliyorlar, eşleriyle birlikte fotoğraf çektirip, alayı vala ile dönüyorlar..."

"Bunun tek ya da çift taraflı bir açıklaması olmalıdır..."

"Öyle, 'canımız istedi, ortaya çıktık, memlekete bir gidelim de, orada demokrasi nasıl oluyormuş bir görelim de' gibi izahın akıl alacak yanı yoktur.

"Hele hele Moskova'ya bağlılıkları kesinlikle bilinen, Moskova'ya gidip, törenlere katıldıktan sonra, ayaklarının tozuyla Türkiye'ye gelenlerin başlarına gelecekleri bile bile bu kadar safderun olacaklarını kimse

düşünemez..."

"Bunun altında mutlaka birşey vardır." (Hasan Pulur, *Güneş* ten aktaran *Milliyet*, 22 Kasım 1987)

Yağcı'ların dönüşünün bir pazarlık ya da özel anlaşma sonucu olduğu kısa süre içinde ayyuka çıkmıştır. Bunu inkara çalışan yalnızca Evren, Özal ve Yağcı'dır. Ama bunların da inkar ediş biçimleri, tam tersine pazarlığı doğrulamaktadır.

Evren, ta gelecekleri güne kadar susuyor, o gün dedikleriyle ise asil olarak, Yağcı'ları sol gösterme telaşını yansıttıyor. Özal, hem davetkar demeçler ve alelacele pasaport veriyor, hem onları seçim öncesi provokasyon yapmakla "suçluyor". Yağcı ise sözde pazarlığın bari demokratikleşme yönünde en küçük bir katkısı olabilir mi?

Pazarlık var, bu açık. O zaman şu soruya yanıt arayalım: Peki bu pazarlığın bari demokratikleşme yönünde en küçük bir katkısı olabilir mi?

PAZARLIĞIN DEMOKRATİKLEŞMEYE EN KÜÇÜK BİR KATKISI VAR MIDIR?

Soruyu biraz açıklayalım.

Reformlar, devrimci savaşımın yan ürünüdür. Komünistler için reform pazarlığı genellikle doğru değildir. Özellikle, devrimci savaşımın koşulları olgunlaşıyorsa, reform pazarlığı ihanettir.

Ama diyelim masum bir yanlış yapıyor, reform pazarlığıyla işçiler ve emekçiler için bazı demokratik haklar elde edilmek isteniyor. Önemli ödünler veriliyor ama karşılığında hiç olmazsa biraz demokratikleşme sağlanacak. Durum bu mudur?

Komünist partisinin illegal olduğu bir ülkede, hangi yoldan olursa olsun, eğer komünist niteliğiyle partiye legalite sağlanıyorsa, *kendi içinde* bu göreceli bir demokratikleşmedir. Durum böyle midir?

Bu sorunun yanıtını bulabilmek için önce şu soruyu yanıtlamamız gerekiyor: Yağcı'lara legalite, komünist partisine legalite anlamına mı geliyor? Başka bir deyişle, bunlar komünist mi ki, bunlar legale çıkınca komünist partisine legalite söz konusu olsun?

Önce Yağcı'ların komünistliği konusunda başkalarının görüşlerini aktaralım. Bunları iki grupta toplayacağız. Birincisi, ağırlığıyla burjuva solundan değerlendirmeler. Bunların arasına bir tane de soldan görüş kattık. İkincisi, *Tercüman* gazetesinin Yağcı'ları kızıl komünist göstermek için harcadığı çabalar.

Yağcı'ları komünist bulmayanlar

"Lenin, ünlü 'Devlet ve İhtilal' adlı yapıtında Marksizmin vazgeçilmez koşulunun 'proletarya diktatörlüğünü sınıfların yok olacağı aşamaya kadar sürdürmek' olduğunu yazıyor."

"'Marksizmi sınıf savaşı teorisi ile sınırlamak' der Lenin, 'Marksizmi, çarpıtmak, burjuvazi tarafından benimsenir bir kavrama indirgemek demektir.'"

"Leninizmin özü 'proletarya diktatörlüğü'dür. 'Proletarya diktatörlüğü' amacını terkeden bir düşünceye 'Marksist Leninist' denemez."

"'Proletarya diktatörlüğü' Leninizm ile demokratik sosyalizmin yol ayrımında duran bir 'işaret levhası'dır..."

"Lenin, sosyalizmi burjuva ulusçuluğuna göre uyarlamayı, 'oportünizm' olarak niteler. Lenin'e göre sınıflararası işbirliğini savunmak da oportünistliktir. Burjuva parlamentoculuğunu, burjuva yasallığını 'fetiş' olarak benimsemek de!

"Öyleyse, birleşik partinin program taslağında yer alan 'sosyalizmin bize özgü renkleri' ve 'proletarya diktatörlüğünün çok partili sistemi' önerileri ve sosyalizme geçişin 'en geniş bağlaşıklık sistemi' ile gerçekleşeceğinin öngörülmesi Leninizm ile bağdaşmaz."

"Bu ayrı bir siyaset, bir ayrı yoldur. Ve bu yol, 'oportünizm'e ve 'revizyonizm'e dönüş yoludur."

"Öyle bir yol ki, bu yolun kilometre taşları, 'ikinci enternasyonal'de Alman sosyalisti Eduard Bernstein ve Karl Kautsky tarafından dikilmiştir. Bu yol, günümüzde, İtalyan Komünist Partisinin unutulmaz önderi Berlinguer ve İspanya Komünist Partisi lideri Carillo'nun ideolojik katkılarıyla yeniden açılmıştır.'" (Uğur Mumcu, *Cumhuriyet*, 22 Ekim 1987)

"Bir defa ben ortak programı okudum. TKP ve TIP'in birleşmesinden sonra ortaya bir Türkiye Komünist Partisi çıkmıyor. Bu birleşmeden sonra Türkiye'de tartışılacak olan TKP'nin varlığı değildir. Birleşmeden sonra Türkiye'de en azından, bu iki partiyi ilgilendirdiği ölçüde bir komünist partisinin varlığından değil, yokluğundan sözedilebilir, tartışılabilir. Ve benim aldığım izlenim, okudum

programı, açıklamaları da okudum, kısaca TKP ve TIP birleşmesi sonucu ortaya çıkan programla Türkiye'de solculuğa tövbe ediyorlar. Solculuğa veda ettiklerini ilan ediyorlar. Çünkü bu programda çok açık olarak ortaya çıkıyor." (Y. Küçük, *Akis*, 26 Ekim-1 Kasım 1987)

"'Parti: Marks, Engels ve Lenin'in öğretisini dokunulmaz bir doğma olarak değil, geliştirilmesi doğal bir gereklilik olan devrimci fikirler olarak görüyor.'"

"Devam ediyor:

"'Marks, Engels ve Lenin'in farklı bir durumda söylediklerini kalıpcı anlayışla aktarmak, bugünü geçmişe, bizim durumumuzu da o koşullara uydurmaya çalışmak olur.'"

"Devam ediyor:

"'Doğru tutum, pratikle bağları kopartarak tarih müzesine gider gibi klasiklere geri dönmek değildir.'"

"'Bu sözler, 'Türkiye Birleşik Komünist Partisi program tasarısı'nda söyleniyor. Kurulduğundan bu yana, katı bir biçimde 'Ortodoks Marksizmi' savunmaktan bir an geri durmamış olan TKP ilk kez 'ilginç bir dönüşümü' sergiliyor."

"Geçtiğimiz haftalarda, Behice Boran'ın ölümünden kısa bir süre önce, '1980 öncesinin iki düşman kardeşi' TKP ile TIP birleşiyor ve 'Türkiye Birleşik Komünist Partisi' adı altında tek bir partiye dönüşüyor. Birleşmeden sonra, 'yeni bir parti' doğmuş olduğu için, ortaya 'yeni bir program' çıkıyor."

"(...)"

"TKP artık, yıllardır kendi kullandığı deyimle, 'burjuva demokrasisini' kabul ediyor. Böyle bir 'kabul' hemen ardından 'yasal olamayan faaliyetlerden, yasal faaliyetlere geçiş' dönemini başlatıyor."

"Yıllardır karşı çıktığı NATO, AT ve benzeri uluslararası kuruluşlara 'katı bakışını' değiştiriyor."

"Batı Avrupa toplumlarını benimseyerek, 'proletarya ihtilali' yoluyla iktidara gelmek yerine 'seçimi' yeğliyor."

"(...)"

"Programında 'tarih müzesine gider gibi klasiklere (Marks, Engels ve Lenin'i kastederek) geri dönmek'...ya da 'politik rejim çerçevesinde' deyimini kullanarak dünyayı ve Türkiye'yi eskiye göre daha farklı yorumluyor.'" (Y.Doğan, *Cumhuriyet*, 2 Kasım 1987)

"Hatta TBKP'yi yasallaştırmanın hukuksal formülünü ortaya attılar bile: Türk ceza yasasındaki 141. ve 142. maddelere 'cebiri' unsurunun eklenmesini öneriyorlar. Başka bir deyişle 'cebiri' ya da silah zoruna başvurmadıkça komünist örgütlenmenin suç sayılmamasını istiyorlar."

"Bu değişiklik, olsa olsa TKP ve TIP için düşünülebilir. TBKP'yi, bu yoldan yasal partiler arasına katmayı önerenler ise anlaşılabilir partinin program taslağını okumamışlar. Bize kalırsa, 141 ve 142.maddeler, bugünkü şekliyle korunsa bile, TBKP, yeni programıyla bu maddelerin kapsamı dışında kalıyor. Çünkü program, devrimci sosyal demokrasi yerine, evrimci (ya da reformcu) sosyal demokrasiyi öngören hedefleri ve araçları içeriyor. Elimize postadan ulaşan program taslağına göre, TBKP'nin stratejisi artık, 'barış ve demokratik yenilenme stratejisi'dir. Program taslağı, bu stratejinin içeriğini 'kapitalizm çerçevesinde gerçekleştirilebilecek reform hedefle-

ri' diye tanımlıyor. 'Bugün stratejik amaç' diyor TBKP program taslağı, 'egemen burjuvazinin sosyal sınıfsal varlığına son vermek, yani doğrudan devrime yönelmek olarak saptanmaz."

"(...)"

"Görüldüğü gibi TBKP, sınıfsal iktidar değişikliğinin temel koşulu olan Marksist devrim patlaması kavramını dahi, artık, proletarya diktatörlüğüne yol açmayacak bir evrimler zinciri olarak algılıyor. Kısacası Kutlu ve Sargın'ın TBKP'si, devrimci sosyal demokrasiden iki temel noktada ayrılmış görünüyor."

"1- Kapitalist burjuvazinin sınıfsal varlığına bir devrim yoluyla son vermeyi düşünmüyor."

"2- Devletin, proletarya diktatörlüğü olarak örgütlenmesini öngörmüyor." (Y.Fincancı, *Milliyet*, 20 Kasım 1987)

"Araç iktidarı hazırlayan yoldur, ya seçimidir ya devrimdir...Amaç ise iktidara geldikten sonra devleti yeniden örgütlemektir. TBKP'nin iki lideri, sayın Kutlu ve Sargın, Türkiye'ye dönmeden önce yayınlanan ortak programa bakılırsa araç ve amaçta komünizmin iki temel ilkesinden vazgeçmişlerdir. Artık devrim yerine seçimi savunuyorlar. Devleti, proletarya diktatörlüğü olarak yeniden örgütleme ilkesini de tarih müzesine gönderdikleri anlaşılıyor. TBKP, bu kimliği ile, köktencilik ağır basan sosyal demokrat bir parti gibi görünüyor. Bize kalırsa, TBKP için yasallık koşulları oluşmuş bulunuyor." (Y.Fincancı, *Milliyet*, 9 Aralık 1987)

Görüldüğü gibi, biri hariç hepsi sosyal demokrat olan bu köşe yazarları bile Yağcı'ları gerçekte komünist olarak görmüyorlar. Bazıları oportünist, revizyonist gibi hafif kalan sıfatlar kullanırken, bazıları TBKP'nin düpedüz sosyal demokrat bir parti olduğunu söylüyorlar."

Burjuva solunun bile komünist demeye dili varmadığı bu partiyi, *Tercüman* kızıl komünist göstermek için olağanüstü çaba harcıyor. Şimdi buna bakalım."

Yağcı'ları kızıla boyamaya çalışanlar

Burjuvazinin bir kesimi Yağcı'ları kızıl komünist göstermek için yolundan çıkmaktadır. Bunların başında *Tercüman* gazetesi geliyor. *Tercüman* bunu o kadar aşırıya götürdü ki, yaptığının banal bir taktik olduğu, Yağcı'ların çok sağa savrulmuş oldukları açıkça görülmeye başlandı. Dolayısıyla, Yağcı'ların komünist olarak görülmediğine, o da böyle tersinden tanıklık ediyor."

Tercüman'dan üç örnek sıralayacağız:

Birinci örnek, Sosyalist Parti Girişim Komitesi'nin açıklamasına yapılan çarpıtmalara ilişkindir."

Bu komite Kasım ayı başında parti programını açıkladı. Tam Yağcı'ların dönüşü öncesinde yapılan bu açıklama, bu legal parti girişimiyle, sözde illegal TBKP'nin kafalarda karışlaştırılmasını getirdi. Bu ise "tehlikeli"ydi, çünkü TBKP'nin legal özünü bilince çıkaracak, "bunca legalite güvencesiyle neden" sorusunu sorduracaktı."

Bu mantık bağlantısını önlemek için *Tercüman*, bir yandan, kurulacak olan partinin açıklanan program maddelerini olduğundan çok daha sol gösteren çarpıtmalarla verdi. Öte yandan, bu partiyle TBKP'yi "birle-

şemez", apayrı gösteren çarpıtmalara yöneldi."

Tercüman, Girişim Komitesi sözcüsü Büyükdağlı'nın, TBKP konusunda, "birleşmemiz için hiçbir neden yok" dediğini yazdı. Gazeteye, çarpıtmalara ilişkin olarak gönderdiği mektupta Büyükdağlı, TBKP konusunda şöyle diyor:

"TBKP ile görüş ayrılığı başlıklı bölümde sözlerim yanlış aksettirilmiş. 'Birleşmemiz için hiçbir neden yok' tarzında bir ifade kullanmadım. 'Birleşmek için ortak bir tartışma platformunda bir araya gelmek' şeklindeki çağrımızın, kendini sosyalist olarak gören herkese yönelik olduğunu, ancak bir partide bir araya gelmek için program üzerinde anlaşmak gerektiğini, bu akımla aramızda çok önemli ideolojik ve programatik ayrılıklar olduğunu, ancak her türlü tartışmaya açık olduğumuzu belirttim." (*Tercüman*, 8 Kasım 1987)

Görüldüğü gibi *Tercüman*, böyle "hassas" bir noktada, düpedüz çarpıtma yapmıştır."

İkinci örnek, Yağcı'lara ilişkin olarak, "Daha gelmeden ihanet kustu- lar" başlıklı bir haberdir. Bu haberde gerçekten de kusulan bir ihanet var ama bu ihanet burjuvaziye değil işçi sınıfına aittir."

Haberde, Yağcı ve Sargın'ın Batı Berlin'deki basın toplantısı aktarılıyor. Bu iki kişi, "ülke sorunlarının parlamentaryer çerçevede çözülmesini" istemişler ve TBKP'nin legal kurulmasının ortamına ilişkin olarak şunları demişler:

"...Elverişli bir ortamın oluşmasına katkıda bulunmak bizce her politik gücün, öncelikle de hükümetin sorumluluğudur. Çünkü sözkonusu olan politik rejimin geleceği sorundur." (*Tercüman*, 12 Kasım 1987)

Tercüman, bu sözlerin işçi sınıfına ne büyük ihanet taşıdığına farkında. Yağcı'ların bu kadar açıktan sağ konuşmalarını, hainliklerini açığa vurmalarını gaf olarak görüyor. Onların bu açığı kapamak için, tam tersi yönde bir başlık atıyor. Haberde de onları "proletarya diktatörlüğünü reddetmekten özenle kaçınan" vb. kişiler olarak tanıtmaya çalışıyor."

Üçüncü örnek de buna benziyor ve üstelik, Yağcı'lara, bir önceki haberde yapılan yakıştırmaları, ertesi gün yalanlıyor."

Yağcı'yla yapılan röportaj, bu kez de "Sahibinin sesi" başlığıyla verilmiş. Burada Yağcı, "proletarya diktatörlüğü" için, "bu sözcük, komünistlerin bugün demokrasi konusundaki görüşlerini yansıtmıyor" diyor! Daha neler neler...

Aynı röportajda Yağcı, devrimci şiddeti reddediyor, Lenin'i düşünceyle ifadesi birbirinden farklı biri olarak gösterirken, Özal'ı demokrat gösteriyor, TBKP adından vazgeçilebileceğini söylüyor...Gerçekten de sahibinin sesi. *Tercüman*, Yağcı'nın sahibinin kim olduğunu iyi biliyor ve bu adam böyle konuşursa bilmeyenlerin de öğreneceğinden korkuyor. Açığı kapatmak için yine tam tersi yönde başlık atıyor."

Görüldüğü gibi, *Tercüman*'ın Yağcı'yı kızıla boyamak için böyle uğraşması, Yağcı'yı komünist göstermeye yaramıyor. Tam tersine, onun, gericilerin bile yardımına muhtaç bir zavallı olduğunu gösteriyor."

Şimdi bu zavallıların kendi dediklerine ve bunların Marksizmin temel- leri açısından anlamına bakalım."

(Devamı gelecek sayıda)